SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD. SIKAR Help Line No. 9414015200
Call: 9414015200, 8290009800, 8290002800
श्रीराम कॉम्पिटिशन क्लासेज प्रा.लि., सीकर
15000+ Students Selections
Batches:- RAS - Teacher (I & II Grade) REET - Patwar - Gramsevak - Police LDC - Bank - SSC - ITI - DMRC Airforce - Navy - Army
भाटी मेंशन, बजाज रोड, सीकर फोन- 01572-254777 'श्रीराम भवन' देवाजी की प्याऊ के सामने, नवलगढ़ रोड, सीकर
कॉलेज डिग्री के साथ कॉम्पिटिशन की तैयारी www.shriramedu.com श्रीराम कोचिंग

वर्णमाला एवं उच्चारणस्थान

1. संस्कृतवर्णमालायां वर्णाः भवन्ति–
(1) त्रयोदश (2) षट्चत्वारिंशत्(3) त्रयस्त्रिंशत् (4) एकषष्टिः (2)

2. संस्कृत वर्णमालायां स्वराः भवन्ति–
(1) नव (2) पञ्च (3) अष्टौ (4) त्रयोदश (4)

3. महेश्वरीसूत्रानुसारेण स्वराणां संख्या वर्तते–
(1) नव (2) त्रयोइश (3) एकविंशतिः (4) द्वाविंशतिः (1)

4. पाणिनीयशिक्षानुसारेण वर्णाः भवन्ति–
(1) चतुषष्टिः (2) षट्चत्वारिंशत्(3) त्रयस्त्रिशत् (4) नव (1)

5. ह्रस्वस्वराः भवन्ति–
(1) अष्टौ (2) नव (3) पञ्च (4) त्रयोदश (3)

6. दीर्घ स्वराः भवन्ति–
(1) पञ्च (2) अष्टौ (3) नव (4) त्रयोदश (2)

7. स्पर्शवर्णानां संख्या भवति–
(1) 25 (2) 33 (3) 46 (4) 4 (1)

8. अन्तःस्थ वर्णानां क्रमोऽस्ति–
(1) य्, व्, र्, ल् (2) य्, र्, ल्, व्
(3) र्, ल्, य्, व् (4) व्, ल्, य्, र् (1)

9. ऊष्मवर्णाः सन्ति–
(1) य्, व्, र्, ल् (2) श्, ष्, स्, ह्
(3) क्, च्, ट्, त्, प् (4) ह्, य्, व्, र्, ल (2)

10. ''काद्योमावसानाः ....।'' रिक्तस्थाने पदं भविष्यति–
(1) अन्तःस्था (2) ऊष्माणः (3) स्पर्शाः (4) कोऽपि न (3)

11. शल् ....। रिक्तस्थाने पदं भविष्यति–
(1) अन्तःस्था (2) ऊष्माणः (3) स्पर्शाः (4) कोऽपि न (2)

12. यणो ....। रिक्त स्थाने पदं भविष्यति–
(1) अन्तःस्था (2) ऊष्माणः (3) स्पर्शाः (4) कोऽपि न (1)

13. पाणिनीयशिक्षानुसारेण स्वराः भवन्ति–
(1) नव (2) त्रयोदश (3) एकविंशतिः (4) द्वाविंशतिः (4)

14. 'स' वर्णस्योच्चारणस्थानं वर्तते–
(1) दन्ताः (2) ओष्ठौ (3) नासिका (4) तालुः (1)

15. च वर्णस्य उच्चारणस्थानं वर्तते–
(1) कण्ठः (2) मूर्धाः (3) तालुः (4) ओष्ठौ (3)

16. त वर्णस्य उच्चारण स्थानं वर्तते–
(1) नासिका (2) जिह्वामूलम् (3) ओष्ठौ (4) दन्ताः (4)

17. 'कण्ठतालव्यः' वर्णोऽस्ति–
(1) ए (2) ऐ (3) उभौ (4) ओ (3)

18. दन्तौष्ठ्य वर्णः वर्तते–
(1) व (2) य (3) ओ (4) लृ (1)

19. ऋ/ॠ वर्णस्य उच्चारणस्थानं भवति–
(1) दन्ताः (2) मूर्धा (3) तालुः (4) ओष्ठौ (2)

20. 'ब' वर्णस्य उच्चारण स्थानं वर्तते–
(1) तालुः (2) दन्तोष्ठम् (3) ओष्ठौ (4) कण्ठः (3)

21. 'लृ' वर्णस्य उच्चारणस्थानं वर्तते–
(1) मूर्धा (2) जिह्वामूलम् (3) दन्ताः (4) तालुः (3)

22. श्, ष्, स् वर्णाः सन्ति, क्रमशः
(1) दन्त्य, तालव्यः, मूर्धन्यः (2) तालव्यः, मूर्धन्यः, दन्त्यः
(3) मूर्धन्य,ः दन्त्यः, तालव्यः (4) तालव्यः, दन्त्यः, मूर्धन्यः (2)

23. 'य' वर्णस्योच्चारणस्थानं भवति–
(1) कण्ठतालुः (2) कण्ठोष्ठम् (3) तालुः (4) दन्ताः (3)

24. 'ञमङणनानां' उच्चारणस्थानं मुख्यरूपेण भवति–
(1) कण्ठेन (2) नासिकाया (3) दन्तैः (4) कोऽपि न (2)

25. 'ह' वर्णोऽस्ति–
(1) ऊष्मः (2) कण्ठ्यः (3) उभौ (4) कण्ठः (3)

26. विसर्गस्य (:) उच्चारणस्थानं भवति–
(1) नासिका (2) कण्ठतालुः (3) कण्ठोष्ठम् (4) कण्ठः (4)

27. 'अनुस्वारस्य' उच्चारण स्थानं भवति–
(1) जिह्वामूलम् (2) कण्ठोष्ठम् (3) मूर्धा (4) नासिका (4)

28. 'अर्द्धविसर्गयुक्त कखाम्भ्यां' संज्ञा भवति–
(1) कण्ठ्यः (2) जिह्वामूलीयः
(3) उपध्मानीयः (4) जिह्वामूलं (2)

29. 'प्रयत्नाः' भवन्ति–
(1) चतुर्धा (2) त्रिधा (3) द्विधा (4) पञ्चधा (3)

30. आभ्यान्तर प्रयत्नाः भवन्ति–
(1) एकादश (2) पञ्च (3) षड् (4) दश (2)

31. बाह्यप्रयत्नाः भवन्ति–
(1) त्रयोदश (2) द्वादश (3) पञ्चदश (4) एकादश (4)

32. 'अ' वर्णस्य 'संवृतम्' आभ्यन्तर प्रयत्नो भवति–
(1) प्रक्रियादशायां (2) प्रयोगदशायां
(3) उभे (4) कोऽपि न (2)

33. अन्तःस्थानां आभ्यन्तरप्रयत्नोऽस्ति–
(1) ईषत्स्पृष्टम् (2) स्पृष्टम्
(3) ईषद्विवृतम् (4) विवृतम् (1)

34. 'स्पृष्टम्' आभ्यन्तर प्रयत्नोऽस्ति–
(1) स्पर्शानाम् (2) स्वराणां (3) ऊष्माणां (4) अन्तःस्थानां (1)

35. ईषद्विवृतम्...........? रिक्तस्थानं पूरयत–
(1) अन्तःस्थानाम्(2) ऊष्माणाम् (3) स्पर्शानाम् (4) स्वराणां (2)

36. 'अचः' कथ्यन्ते–
(1) व्यंजननानि (2) स्वराः (3) उपध्मानीयाः (4) जिह्वामूलीयाः (2)

37. उदित वर्णाः सन्ति–
(1) उत्, इत् (2) कु चु टु तु पु
(3) श् ष् स् ह् (4) य् व् र् ल् (2)

38. माहेश्वरसूत्राणि भवन्ति–
(1) पञ्चदश (2) त्रयोदश (3) चतुर्दश (4) षोडश (3)

39. माहेश्वरीसूत्राणि शिवस्य केन वाद्येन प्राप्तानि–
(1) नूपुरेण (2) झञ्झरेण (3) मृदङ्गेन (4) ढक्कया (4)

41. प्रत्याहार संज्ञा विधायकम् सूत्रमस्ति–
(1) हलोऽनन्तरा (2) परः सन्निकर्षः संहिता
(3) आदेरन्त्येन सहेता (4) सुप्तिङन्तम् (3)

42. उच्चारणदृष्ट्या असमूहितवर्णोऽस्ति–
(1) घ (2) ह (3) अः (4) अं (4)

43. ''संवारनादघोषाश्च'' प्रयत्नाः भवन्ति–
(1) खर् वर्णानां (2) हश् वर्णानां(3) उभौ (4) कोऽपि न (2)

44. ''विवारश्वासाघोषाश्च'' प्रयत्नाः भवन्ति–
(1) खर् वर्णानां(2) हश् वर्णनां (3) उभौ (4) कोऽपि न (1)

45. 'ष' वर्णस्योच्चरणस्थानं वर्तते–
(1) तालु (2) मूर्धा (3) मुर्धा (4) दन्त्य (2)

46. मुखसहितनासिकयोच्चर्यमाणो वर्णो संज्ञः स्यात्–
(1) अननुनासिक(2) अनुनासिक (3) नासिक (4) स्वरित (2)

47. शुद्धोऽस्ति–
(1) समाहारः उदात्तः (2) समाहारःअनुदात्तः
(3) समाहारः स्वरितः (4) समाकारः मिश्रितः (3)

48. उपध्मानीय वर्णो उच्चारणस्थानं वर्तते–
(1) कण्ठ (2) मूर्धा (3) ओष्ठ (4) कण्ठाष्ठम् (3)

49. कस्य वर्णस्योच्चारणस्थानं मूर्धाऽस्ति–
(1) ढ (2) ध (3) भ (4) झ (1)

50. वकारस्योच्चारणस्थानं वर्तते–
(1) ओष्ठम् (2) दन्तोष्ठम् (3) कण्ठोष्ठम् (4) जिह्वामूलम् (2)

SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD, SIKAR Help Line No. 9414015200, SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD, SIKAR Help Line No. 9414015200 ,SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD, SIKAR

51. अल्पप्राणाः सन्ति–
(1) क, च, ट, त, प (2) य्, व्, र्, ल्
(3) ज, ब, ग, ड, द **(4) सर्वे** (4)
52. माहेश्वरसूत्रेषु के वर्णाः इत्संज्ञकाः भवन्ति–
(1) आद्याः **(2) अन्त्याः** (3) सर्वे (4) कोऽपि न (2)
53. उच्चारण दृष्ट्या असंगतवर्णोऽस्ति–
(1) प (2) ꠸फ (3) म **(4) न कोऽपि** (4)
54. वर्गाणां समवर्णाः भवन्ति–
(1) अल्पप्राणाः **(2) महाप्राणाः** (3) घोषाः (4) अघोषाः (2)
55. संस्कृते यम वर्णाः मन्यन्ते–
(1) त्रयः (2) द्वौ (3) अष्टौ **(4) चत्वारः** (4)
56. उदात्त, अनुदात्त, स्वरितश्च प्रयत्नाः भवन्ति–
(1) स्पर्शानां (2) ऊष्माणां **(3) स्वराणां** (4) अन्तःस्थानां (3)
57. 'कृष्ण' + अर्जुनः' रेखांकित 'अ' वर्णस्य आभ्यन्तरप्रयत्नः वर्तते–
(1) संवृत्तम् **(2) विवृत्तम्** (3) ईषत्स्पृष्टम् (4) ईषद्विवृतम् (2)
58. निम्नांकितेषु दुःस्पृष्ट वर्णः अस्ति–
(1) ꠸क (2) ꠸फ **(3) ळ** (4) क (3)
59. माहेश्वरसूत्रेषु कः वर्णः द्वयोः स्थानयोः प्रयुक्तः–
(1) अ **(2) ह** (3) श (4) ल (2)
60. प्रत्याहाराः भवन्ति–
(1) चत्वारिंशत् (2) त्रिचत्वारिंशत् (3) चतुश्चत्वारिंत् **(4) द्विचत्वारिंशत्** (4)
61. उच्चारण स्थानानि कति भवन्ति–
(1) अष्ट (2) नव (3) दश (4) एकादश (1)
62. 'च' वर्णस्य शुद्धवर्गीकरणमस्ति–
(1) स्पर्शः, तालव्यः, अल्पप्राणः, विवारः, श्वासः, अघोषः
(2) स्पर्शः, तालव्यः, संवारः, घोषः, ईषत्स्पृष्टः, नादः
(3) स्पर्शः, तालव्यः, स्पृष्टः, महाप्राणः, नादः, अघोषः
(4) स्पर्शः, तालव्यः, ईषद्विवृतः, अल्पप्राणः, श्वासः (1)
63. 'ठ' वर्णस्य उचित वर्गीकरणमस्ति–
(1) स्पर्शः, मूर्धन्यः, विवारः' अल्पप्राणः, अघोषः
(2) स्पर्शः, मूर्धन्यः, संवारः, नादः, घोषः, महाप्राणः
(3) स्पर्शः, मूर्धन्यः, विवारः, श्वासः, अघोषः, महाप्राणः, स्पृष्टः
(4) स्पर्शः, मूर्धन्यः, संवृतः, ईषत्स्पृष्टः, सघोषः (3)
64. 'व्यंजनम्' भवति–
(1) एकमात्रो (2) द्विमात्रो (3) त्रिमात्रो **(4) अर्धमात्रिकम्** (4)
65. वर्गाणां प्रथमद्वितीय वर्णाः भवन्ति–
(1) घोषाः (2) अघोषाः (3) अल्पप्राणाः (4) महाप्राणाः (2)
66. 'अष्टाध्यायी' इत्यस्य ग्रन्थस्य रचनाकारः अस्ति–
(1) पाणिनिः (2) पतञ्जलिः (3) वररूचिः (4) वरदराजः (1)
67. 'अल्' प्रत्याहारे कतिवर्णाः भवन्ति–
(1) चतुर्दश (2) चत्वारिंशत् (3) द्विचत्वारिंशत् **(4) त्रिचत्वारिंशत्** (4)
68. 'जश्' प्रत्याहारे सम्मिलिताः वर्णाः सन्ति–
(1) वर्गस्य प्रथम वर्णाः (2) वर्गस्य द्वितीयवर्णाः
(3) वर्गस्य तृतीयवर्णाः (4) वर्गस्य चतुर्थवर्णाः (3)
69. अन्तःस्थ वर्णाः कस्मिन् प्रत्याहारे आगच्छन्ति–
(1) शल् (2) हल् **(3) यण्** (4) अण् (3)
70. ऊष्मवर्णाः कस्मिन् प्रत्याहारे भवन्ति–
(1) हल् (2) अच् (3) यण् **(4) शल्** (4)
71. 'ज्ञ' वर्णे संयोगः अस्ति–
(1) क् + ष् (2) ग् + य् **(3) ज् + ञ्** (4) ग् + ञ् (3)
72. 'क्ष' वर्णे संयोगः भवति–
(1) क् + स् (2) क् + श् (3) क + ष **(4) क् + ष्** (4)
73. निम्नांकितेषु उपध्मानीयः वर्णोऽस्ति–
(1) ꠸क **(2) ꠸प** (3) ꠸ज (4) ꠸त (2)
74. 'खर्' प्रत्याहरस्य वर्णानां बाह्यप्रयत्नाः भवन्ति–
(1) विवारश्वास अघोषारच (2) संवारनाद घोषाश्च
(3) संवारनाद अघोषाश्च (4) विवारश्वास घोषाश्च (1)
75. 'म' वर्णस्य बाह्यप्रयत्नः नास्ति–
(1) संवारः (2) अल्पप्राणः (3) घोषः **(4) महाप्राणः** (4)
76. 'ऊष्मवर्णाः' भवन्ति–
(1) घोषाः (2) अघोषाः (3) अल्पप्राणाः **(4) महाप्राणाः** (4)
77. 'ण' वर्णस्योच्चारणस्थानं वर्तते–
(1) मूर्धा **(2) नासिका** (3) दन्ताः (4) कण्ठः (2)
78. 'र' वर्णोऽस्ति–
(1) मूर्धा (2) नासिका **(3) मूर्धन्य** (4) दन्ताः (3)
79. ꠸क, ꠸ख अनयोः वर्णयोः उच्चारण स्थानं वर्तते–
(1) कण्ठः (2) जिह्वामूलीयः **(3) जिह्वामूलं** (4) दन्ताः (3)
80. ꠸प, ꠸फ, वर्णाभ्याम् संज्ञा अस्ति–
(1) उपध्मानीय (2) ओष्ठौ
(3) उभौ (4) कोऽपि न (1)

SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD, SIKAR Help Line No. 9414015200 ,SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD, SIKAR Help Line No. 9414015200 ,SHRIRAM COMPETITION CLASSES PVT. LTD, SIKAR